



Rada
Európskej únie

V Bruseli 17. februára 2016
(OR. en)

6223/16

ENER 27

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od: Jordi AYET PUIGARNAU, riaditeľ,
v zastúpení generálneho tajomníka Európskej komisie

Dátum doručenia: 16. februára 2016

Komu: Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie

Č. dok. Kom.: COM(2016) 49 final

Predmet: OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE,
EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A
VÝBORU REGIÓNOV o stratégii EÚ pre skvapalnený zemný plyn a
skladovanie plynu

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2016) 49 final.

Príloha: COM(2016) 49 final



V Bruseli 16. 2. 2016
COM(2016) 49 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

o stratégii EÚ pre skvapalnený zemný plyn a skladovanie plynu

{SWD(2016) 23 final}

ÚVOD: VYUŽITIE PLNÉHO POTENCIÁLU LNG A SKLADOVANIA NA VNÚTORNOM TRHU

Rámcová stratégia odolnej energetickej únie s výhľadovou politikou v oblasti zmeny klímy pripravená Európskou komisiou¹ predstavuje konkrétne vyjadrenie snahy EÚ o prechod k udržateľnému, bezpečnému a konkurencieschopnému energetickému systému. V tejto súvislosti majú zásadný význam energetická efektívnosť ako „samostatný zdroj energie“ a rozvoj nízkouhlíkových zdrojov, napríklad obnoviteľných zdrojov energie.

Ako sa zdôrazňuje v dokumente Správa o stave energetickej únie², veľmi dôležité sú tiež geopolitické výzvy súvisiace so zaistením bezpečných a spoľahlivých dodávok fosílnych palív, najmä pokiaľ ide o komodity, v prípade ktorých je Európska únia vo vysokej miere závislá od dovozu. V takejto situácii zostáva kľúčovým cieľom ďalšia diverzifikácia dodávok zemného plynu do EÚ, predovšetkým preto, lebo domáca ťažba v EÚ bude v najbližších desaťročiach naďalej klesať. Zraniteľnosť spôsobenú rastúcou závislosťou od dovozu je možné zmierniť aj tým, že sa udrží flexibilita plynárenských sietí a ich schopnosť reagovať na výkyvy dodávok. Cieľom predkladanej stratégie je využiť potenciál skvapalneného zemného plynu (LNG) a skladovania zemného plynu na zvýšenie diverzifikácie a flexibility plynárenskej sústavy EÚ, a tým prispieť k dosiahnutiu hlavného cieľa energetickej únie, ktorým sú bezpečné, odolné a konkurencieschopné dodávky plynu.

Pokiaľ ide o LNG, vyhliadka na prudké zvýšenie celosvetovej ponuky v najbližších rokoch (50 %) a následné zníženie cien predstavuje pre EÚ veľkú príležitosť, najmä pokiaľ ide o bezpečnosť dodávok plynu a ich odolnosť voči krízam. Mnohé členské štáty síce využívajú vyspelé a likvidné trhy s plynom, ako sa však ukazuje v európskej stratégii energetickej bezpečnosti z roku 2014³ a v oznámení o krátkodobej odolnosti európskej plynárenskej sústavy⁴, štyri členské štáty v regióne Pobaltia, strednej a východnej, ako aj juhovýchodnej Európy do veľkej miery závisia od jediného dodávateľa, a sú teda ohrozené prerušením dodávok.

Tieto členské štáty musia rýchlo získať prístup k rôznym zdrojom energie, k čomu by mohla významným spôsobom prispieť dostupnosť LNG spolu s existujúcimi potrubnými zdrojmi, skladovaním plynu a vybudovaním južného plynového koridoru a uzlov so zásobníkmi skvapalneného plynu v Stredozemí. Mimoriadny význam majú aj opatrenia v oblasti energetickej efektívnosti a nízkouhlíkové zdroje, napríklad obnoviteľné zdroje energie, pričom treba postupovať opatrne, pokiaľ ide o investície do infraštruktúry pre LNG alebo zemný plyn, aby sa predišlo riziku odkázanosti na určitého dodávateľa technológie alebo uviaznutiu aktív v infraštruktúre pre fosílnu palivá.

Skvapalnený zemný plyn môže byť výhodný aj z hľadiska konkurencieschopnosti, keďže trhy začínajú čeliť väčším konkurenčným výzvam medzinárodných dodávateľov. V niektorých prípadoch môže byť vplyv takýchto zmien významný, ako v prípade Litvy.

Aby Európska únia využila celý potenciál prístupu k rastúcemu medzinárodnému trhu s LNG a zvýšila prítlačivosť európskeho trhu pre dodávateľov, musí urobiť tri veci:

¹ COM(2015) 80.

² COM(2015) 572.

³ COM(2014) 330.

⁴ COM(2014) 654.

Po prvé, musí zabezpečiť zavedenie potrebnej infraštruktúry s cieľom dobudovať vnútorný trh a umožniť všetkým členským štátom, aby využili výhody prístupu na medzinárodné trhy s LNG, a to buď priamo, alebo cez iné členské štáty. Táto požiadavka je mimoriadne naliehavá z hľadiska členských štátov, ktoré sú nadmerne závislé od jediného dodávateľa.

Po druhé, EÚ musí dobudovať vnútorný trh s plynom, ktorý by vyslal správne cenové signály s cieľom pritiahnúť LNG tam, kde je to potrebné, ako aj umožniť realizáciu nutných investícií do infraštruktúry.

Po tretie, EÚ musí znásobiť úsilie o úzku spoluprácu s medzinárodnými partnermi pri podpore voľných, likvidných a transparentných celosvetových trhov s LNG. To znamená zintenzívnenie dialógu so súčasnými a budúcimi dodávateľmi a ďalšími veľkými spotrebiteľmi LNG s cieľom odstrániť prekážky obchodovania s LNG na celosvetových trhoch.

Skvapalnený zemný plyn má potenciál nielen zvýšiť bezpečnosť a konkurencieschopnosť, ale v niektorých prípadoch aj znížiť vplyv na životné prostredie, a tým prispieť k dosiahnutiu cieľa EÚ v oblasti udržateľnosti. Kľúčovým sektorom je v tejto súvislosti doprava, v ktorej sa LNG bude stále viac používať ako alternatíva lodných palív v lodnej preprave a nafty v ťažkých úžitkových vozidlách, napríklad v nákladných autách. Menšie dodávky skvapalneného zemného plynu môžu takisto zohrávať úlohu pri znižovaní vplyvu na životné prostredie pri zásobovaní teplom a elektrickou energiou, napríklad priemyslu alebo ostatných spotrebiteľov vo vzdialených regiónoch či oblastiach mimo dosahu sústav, ktorí v súčasnosti závisia od fosílnych palív spôsobujúcich väčšie znečistenie.

Meniaca sa situácia na trhoch s plynom prináša zmenu aj v súvislosti so **zariadeniami na skladovanie plynu v EÚ**, ktoré hrajú hlavnú rolu pri optimalizácii využívania plynárenskej infraštruktúry a vyvážení systému. Robustné a dostatočné veľké zariadenia na skladovanie plynu majú zásadný význam pre energetickú bezpečnosť a odolnosť v čase rozsiahleho prerušenia dodávok.

Podobne ako v prípade LNG sa však v súčasnosti nevyužíva úplný potenciál skladovania, ktorý by prispel k bezpečnosti dodávok plynu a ich odolnosti voči krízam. Investíciám do zariadení na skladovanie plynu bránia prekážky, ktoré znižujú cezhraničnú dostupnosť skladovaného plynu medzi členskými štátmi, a nepriaznivé trhové podmienky. Zisky zo skladovacích operácií sú pod tlakom, čo môže ohroziť nielen budúce plánované investície, ale aj existujúcu úroveň skladovacej kapacity.

V tejto stratégii, ktorou sa plní záväzok prijatý v rámcovej stratégii energetickej únie a ktorá bola pripravená v konzultácii so širokou skupinou zainteresovaných strán⁵, sa podrobnejšie vysvetľujú uvedené problémy a v jej záveroch sa zhŕňajú konkrétne opatrenia, ktoré by mohli byť nutné.

⁵ Komisia v tejto súvislosti uskutočnila trojmesačnú verejnú konzultáciu. O jej výsledkoch sa podrobnejšie píše v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tomuto oznámeniu.

1. VYBUDOVANIE CHÝBAJÚCEJ INFRAŠTRUKTÚRY

Infraštruktúra LNG

Európska únia po celé desaťročia budovala veľmi rozsiahlu sieť zemného plynu, ktorá sa rozprestiera po celom kontinente. Okrem významnej domácej ťažby využíva aj potrubné pripojenie k niektorým z najväčších zdrojov dodávok plynu na svete vrátane Ruska, Nórska a Alžírsku.

Súčasný terminály LNG v EÚ poskytujú dostatočnú celkovú kapacitu na spätné splyňovanie a plánuje sa ich doplnenie⁶. Nie sú však optimálne rozmiestnené po celej EÚ, a to je jeden z faktorov prispievajúcich k zraniteľnosti dodávok v určitých členských štátoch, ktoré majú len veľmi obmedzený výber dodávateľa plynu alebo nemajú žiadny výber. Zároveň je však miera využívania existujúcich terminálov v Európe v ostatnom čase relatívne nízka⁷ z dôvodu vyšších cien LNG v Ázii, ktoré vytlačujú dodávateľov z Európy, ako aj z dôvodu konkurencie, ktorú predstavuje zásobovanie plynovodom.

Problém rozmiestnenia terminálov LNG, ktoré nie je optimálne, možno riešiť buď budovaním nových terminálov na vhodných miestach, alebo zlepšením prístupu k existujúcim terminálom. Lepšie prepojenie medzi uzlami so skvapalneným plynom, v ktorých sa obchoduje s plynom z existujúcich terminálov LNG alebo z potrubných zdrojov, by zvýšilo bezpečnosť dodávok pre tie členské štáty, ktoré majú v súčasnosti prístup len k obmedzenému počtu zdrojov dodávok, a zároveň by pomohlo integrovať cezhraničné trhy.

Najväčším problémom každej novej infraštruktúry je komerčná životaschopnosť. V prípade terminálu LNG môže závisieť od toho, či terminál má prístup na viaceré trhy, nielen na vnútroštátny trh⁸. Dynamika investícií do dovozných kapacít sa zmenila aj po tom, ako sa objavili nákladovo efektívne riešenia – plávajúce zásobníky na skladovanie a zariadenia na spätné splyňovanie⁹. Na príklade plávajúcich zásobníkov na skladovanie a zariadení na spätné splyňovanie v prístave Klaipėda sa ukazuje, že samotná vyhládka na nový zdroj LNG na trhu môže podnietiť zlepšenia súvisiace s bezpečnosťou dodávok plynu a cenovou konkurencieschopnosťou¹⁰.

Dokonca aj v prípade spoľahlivých ekonomických základov sa môžu vyskytnúť problémy s financovaním terminálov LNG alebo investíciami do inej infraštruktúry. Terminály LNG by mali byť v zásade financované prostredníctvom taríf, v niektorých prípadoch však nesú riziko investícií účastníci trhu¹¹. Slabú komerčnú životaschopnosť terminálov, ktoré sú osobitne dôležité pre bezpečnosť dodávok, môžu pomôcť prekonať finančné prostriedky EÚ. Ďalším zdrojom dlhodobého financovania infraštruktúry LNG môžu byť pôžičky Európskej investičnej banky vrátane pôžičiek v rámci Európskeho fondu pre strategické investície

⁶ Tabuľka, v ktorej je znázornená dovozná kapacita existujúcich a plánovaných terminálov LNG, je zahrnutá do oddielu 4 pracovného dokumentu útvarov Komisie [SWD(2016)23].

⁷ 20 % v porovnaní s celosvetovým priemerom 33 %. Pozri aj pracovný dokument útvarov Komisie.

⁸ Zreteľným príkladom je projekt na ostrove Krk (Chorvátsko).

⁹ Z dôvodu nižších investičných nákladov a kratšieho času na odpoveď. Všetkých šesť naposledy vybudovaných terminálov LNG tvoria plávajúce zásobníky na skladovanie a zariadenia na spätné splyňovanie.

¹⁰ Pozri oddiel 4 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

¹¹ Terminály, ktorým boli poskytnuté výnimky; pozri tiež oddiely 3 a 4 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

(EFSD). Stále je však dôležité, aby sa zväžil celý ekonomický aspekt nových terminálov a aby sa prijali čo najefektívnejšie riešenia z hľadiska nákladov¹².

Skladovacia infraštruktúra

V posledných 10 rokoch prudko rástli celkové kapacity na skladovanie plynu v EÚ a tento rast viedol spoločne s alternatívnymi mechanizmami flexibility, ako sú napríklad plynulejší cezhraničný obchod, možnosť zmeny smeru prúdenia v potrubí a stále väčšia dostupnosť LNG, k určitej nadmernej kapacite v niektorých oblastiach a zníženiu rozdielov medzi letnými a zimnými cenami plynu. Dostupnosť a druh skladovacej infraštruktúry sa v rámci EÚ zásadne líši v závislosti od energetického mixu, portfólia dodávok a geologickej situácie¹³.

Širšie prepojenie a regionálna spolupráca by vo všeobecnosti mohli viesť k lepšiemu a efektívnejšiemu využívaniu skladovania. Niektoré krajiny v susedstve EÚ, napríklad Ukrajina, majú tiež významnú skladovaciu kapacitu, ktorá by sa v zásade mohla ďalej rozvíjať a pripojiť k sieti zemného plynu v EÚ¹⁴. Keby táto kapacita bola dostupná pre dodávky do Európskej únie, EÚ by mohla optimalizovať svoje vlastné objemy uskladneného plynu.

Napriek tomu, že sa súčasné skladovacie kapacity zdajú byť dostatočné, treba upraviť prepojenie a reguláciu s cieľom zlepšiť ich cezhraničnú a širšiu regionálnu dostupnosť.

Spojenie LNG a skladovania s trhmi

V nariadení o TEN-E¹⁵ prijatom v roku 2013 a v Nástroji na prepájanie Európy sa stanovil stabilný európsky politický rámec aj na podporu plynárenskej infraštruktúry EÚ (vrátane prepravy, terminálov LNG a skladovania), určili sa projektové potreby v Európe a zabezpečila sa ich včasná realizácia¹⁶.

Vykonávanie politiky TEN-E bolo ďalej posilnené prostredníctvom regionálnych skupín na vysokej úrovni zameriavajúcich sa na regióny, ktoré boli na základe záťažových plynových testov z roku 2014 označené ako zraniteľné, a na ukončenie postavenia Pyrenejského polostrova ako „energetického ostrova“¹⁷. Uvedené skupiny sa dohodli na obmedzenom počte hlavných projektov spoločného záujmu, ktoré by sa mali prednostne a naliehavo realizovať.

¹² Ak nedostatočné využitie existujúcich relevantných infraštruktúr ukazuje, že nie je potrebná žiadna nová infraštruktúra, v zásade by nemala byť schválená žiadna štátna pomoc.

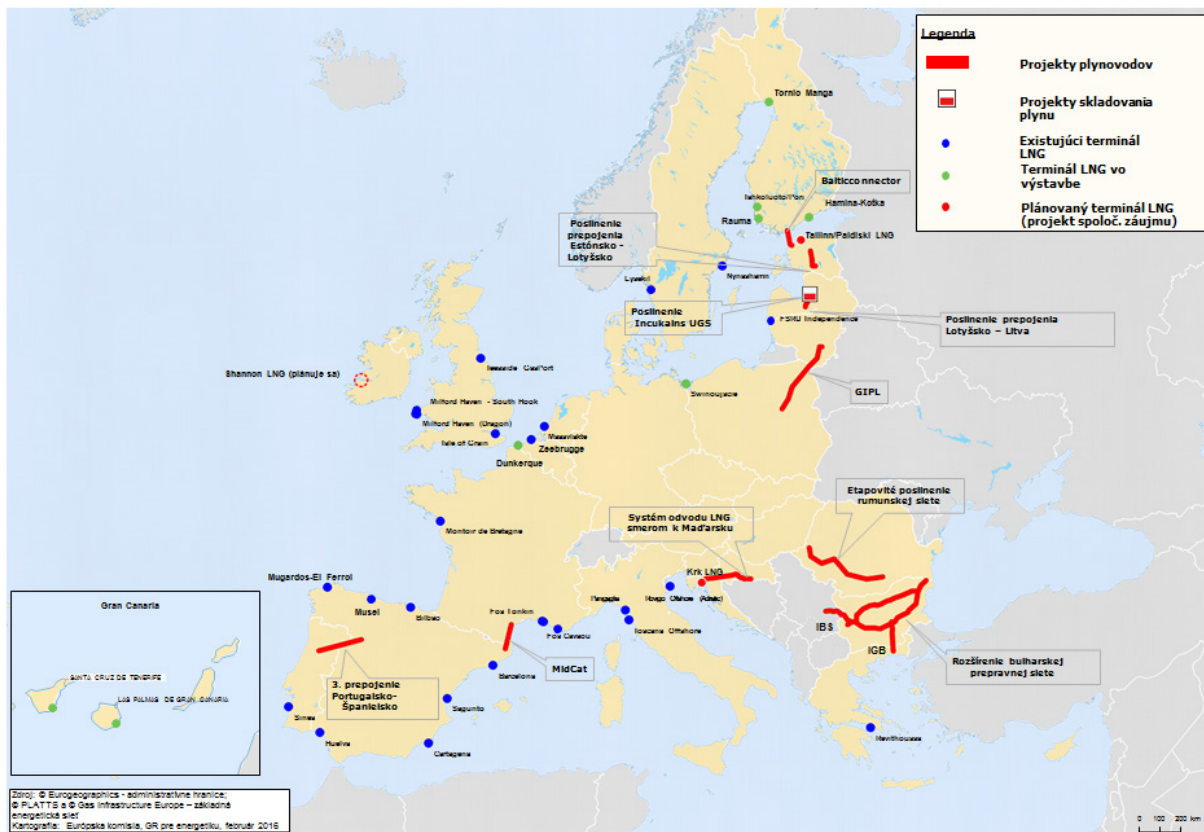
¹³ Pozri oddiel 5 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

¹⁴ Pozri tiež oddiel 5 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

¹⁵ Nariadenie (EÚ) č. 347/2013 o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru, Ú. v. EÚ L 115, 25.4.2013, s. 39 – 75.

¹⁶ Druhý zoznam projektov spoločného záujmu Únie bol prijatý 18. novembra 2015. C(2015) 8052 final.

¹⁷ V desaťročnom pláne rozvoja siete z roku 2015 bol Pyrenejský polostrov označený ako oblasť, ktorá nie je integrovaná so zvyškom EÚ, a preto je vystavená kolísaniu cien na globálnom trhu s LNG.



Infraštruktúra EÚ relevantná pre stratégiu týkajúcu sa LNG a skladovania. *Chýbajúce spojenia: Infraštruktúra, ktorú treba vybudovať alebo posilniť s cieľom zlepšiť spojenie terminálov LNG s vnútorným trhom. Modré body označujú existujúce terminály LNG.*

Stratégia v oblasti skvapalneného zemného plynu a skladovania identifikovala podskupinu projektov, ktoré osobitným spôsobom prispievajú k dosiahnutiu jej cieľov (pozri mapu)¹⁸. Na základe modelovania¹⁹ sa ukazuje, že realizácia uvedených hlavných projektov spoločného záujmu by ukončila závislosť od jedného zdroja a poskytla všetkým členským štátom prístup k LNG, a to buď prostredníctvom terminálov, alebo nepriamo²⁰ cez prepojovacie vedenie a/alebo prístup k uzlom so zásobníkmi skvapalneného zemného plynu. Tieto projekty by zaistili skutočnú plynovú bezpečnosť a cenovú konkurenciu na trhoch EÚ. Konkrétne:

- skupina na vysokej úrovni pre plynárenskú konektivitu v strednej a juhovýchodnej Európe (CESEC) určila šesť hlavných prioritných projektov, ktoré prispievajú k dostupnosti LNG pre všetky krajiny v regióne pozdĺž dvoch hlavných koridorov z terminálu na ostrove Krk smerom na východ a z Grécka smerom na sever,
- skupina pre plán prepojenia baltského trhu s energiou (BEMIP) určila šesť hlavných prioritných projektov, ktoré prispievajú k dostupnosti LNG a skladovania v tomto regióne pripojením troch pobaltských štátov a Fínska k európskej sieti,

¹⁸ Podrobný zoznam a opisy projektov možno nájsť v oddiele 7 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

¹⁹ Výsledky modelovania pre LNG a skladovanie a ďalšie súvislosti sú uvedené v oddiele 8 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

²⁰ Modelovanie tiež ukázalo potrebu dokončiť severojužný koridor v strednej Európe, ktorý by umožnil voľné prúdenie plynu vo všetkých smeroch.

- skupina na vysokej úrovni pre juhozápadnú Európu určila dva projekty, ktoré pomôžu odstrániť prekážky a spojiť regionálne trhy.

Okrem toho sa v analýze stále poukazuje na to, že Írsko nemá diverzifikované dodávky a Cyprus a Malta sú energetickými ostrovmi.

Európska únia a členské štáty by sa mali zamerať na to, aby dospeli k rýchlym konečným investičným rozhodnutiam týkajúcim sa uvedených prioritných projektov, ktorých dokončenie zabezpečí, že celá EÚ získa prístup k viacerým zdrojom plynu. Takto sa EÚ priblíži k zabezpečeniu cenovo dostupných a bezpečných dodávok plynu pre všetkých svojich občanov. Komisia upozorní na pokrok a potrebné dodatočné opatrenia v súvislosti s jednotlivými projektmi vo svojej výročnej *správe o stave energetickej únie*.

Opatrenia:

- Komisia podporuje doterajšiu činnosť uvedených skupín na vysokej úrovni a vyzýva členské štáty a navrhovateľov projektov, aby prednostne urýchlili konečné rozhodnutia o hlavných projektoch. Vyzýva členské štáty a regionálne skupiny, aby rýchlo pokročili v tejto oblasti a pri prijímaní pohotových rozhodnutí o budúcej životaschopnosti terminálov LNG. O pokroku treba diskutovať v rámci nedávno otvoreného fóra pre energetickú infraštruktúru.
- Treba zintenzívniť prípravu analýz nákladov a prínosov s cieľom určiť, ktoré terminály LNG a/alebo ďalšie prepojenia určené na spojenie týchto terminálov s trhmi sú optimálne.
- Komisia by mala v spolupráci s regionálnymi skupinami zabezpečiť, aby navrhovatelia projektov boli informovaní o dostupných možnostiach financovania (t. j. v rámci Európskeho fondu pre strategické investície, Nástroja na prepájanie Európy a, ak je to vhodné, Európskeho fondu regionálneho rozvoja) a aby zohľadnili technické riešenia (napríklad plávajúce zásobníky na uskladnenie a zariadenia na spätné splyňovanie), pričom by mali venovať osobitnú pozornosť projektom, pri ktorých sa vyskytli prekážky alebo oneskorenia.

2. VYBUDOVANIE VNÚTORNÉHO TRHU S PLYNOM: OBCHODNÉ, PRÁVNE A REGULAČNÉ ASPEKTY

Zvýšenie príťažlivosti trhu EÚ pre LNG

Na to, aby spotrebitelia v EÚ využili výhody potenciálu LNG z hľadiska diverzifikácie a, minimálne z krátkodobého až strednodobého hľadiska, ako mimoriadne konkurencieschopnej alternatívy k potrubnému plynu, sú okrem dostatočnej infraštruktúry potrebné aj dobre fungujúce a likvidné trhy s plynom.

Dosiahol sa významný pokrok pri vykonávaní existujúcich právnych predpisov EÚ v oblasti energetiky, predovšetkým tretieho energetického balíka a sieťových predpisov²¹. Pokračujúce

²¹ Prísne sa tiež presadzujú pravidlá hospodárskej súťaže, čo bráni narušeniu vnútorného trhu s plynom a zvyšuje bezpečnosť dodávok.

vykonávanie všetkých ustanovení by malo zabezpečiť vznik plne funkčného vnútorného trhu s plynom.

Na existujúce terminály LNG sa vzťahuje tretí energetický balík, rovnako ako na existujúce potrubia. Cieľom tretieho energetického balíka je zvýšiť flexibilitu externých vstupných bodov na vnútorný trh a prístup tretích strán sa v ňom chápe ako regulačná norma, veľký počet terminálov LNG je však v súčasnosti vyňatý z uplatňovania požiadavky prístupu tretích strán²². V tejto súvislosti by národné regulačné orgány mali:

- pokračovať v zabezpečení rovnakých podmienok pre existujúce terminály,
- umožniť zavedenie nových služieb vrátane tých, ktoré sa týkajú nových technológií na termináloch LNG,
- pokračovať v presadzovaní transparentných a efektívnych mechanizmov pridelovania kapacity založených na trhu pre terminály LNG, na ktoré sa vzťahuje výnimka, s cieľom osloviť nových účastníkov, aby vstúpili na trhy s plynom v EÚ.

Najjednoduchší spôsob zmeny poskytovateľov dodávok LNG na európskych trhoch je využitie uzlov so zásobníkmi kvapalného plynu, na ktorých je veľký počet predávajúcich a kupujúcich a kam plyn priteká z niekoľkých zdrojov. V súčasnosti má dostatočne likvidné trhy len obmedzený počet členských štátov EÚ²³. V ostatných častiach Európy sú plynové trhy oveľa menej rozvinuté: stredovýchodné, juhovýchodné a juhozápadné regióny nemajú dostatočne likvidné vlastné trhy ani prístup k likvidným severozápadným trhom. Hrozí riziko, že krajiny v regiónoch strednej, východnej a juhovýchodnej Európy nedokážu využiť výhody, ktoré môže ponúknuť prístup na medzinárodné trhy s LNG a konkurencia na trhu s plynom vo všeobecnosti.

Preto je mimoriadne dôležité, aby členské štáty v spolupráci s národnými regulačnými orgánmi prijali všetky potrebné opatrenia na vybudovanie vnútorného trhu s plynom, odstránili zvyšné regulačné, obchodné a právne prekážky a poskytli týmto trhom prístup k efektívnym regionálnym uzlom so zásobníkmi plynu. V niekoľkých prípadoch²⁴ sa osvedčila efektívnosť regionálneho prístupu, ktorý správne vedie krajiny k zlepšeniu fungovania trhu; tieto regionálne iniciatívy by tiež mali zohľadniť priority tejto stratégie s cieľom dosiahnuť príťažlivosť trhu EÚ pre LNG.

Opatrenia:

- **V súvislosti s BEMIP** Komisia vyzýva národné regulačné orgány, aby do polovice roka 2016 vypracovali akčný plán, v ktorom stanoví opatrenia s cieľom i) riadiť ukončenie výnimiek vyplývajúcich z tretieho energetického balíka s cieľom čo najskôr úplne otvoriť baltský trh s plynom a ii) určiť kroky nevyhnutne potrebné na vytvorenie zóny jednotného trhu.
- **V súvislosti s CESEC** Komisia vyzýva národné regulačné orgány, aby do polovice roka 2016 navrhli ambiciózne plán regulačných riešení, ktoré podporia proces CESEC, a aby pravidelne oznamovali skupine na vysokej úrovni a ministrom, aký pokrok v tejto súvislosti dosiahli.

²² Pozri oddiel 4 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

²³ Tieto trhy pokrývajú približne 75 % celkového dopytu EÚ po plyne (zdroj: ACER na základe cieľového modelu pre plyn).

²⁴ Predovšetkým BEMIP, CESEC a juhozápadná Európa.

- **V súvislosti so skupinou na vysokej úrovni pre juhozápadnú Európu** sa Komisia v prvom rade zameriava na úzku spoluprácu na technickej a politickej úrovni s cieľom podporiť dokončenie východnej plynovej osi, ktorá je potrebná na lepšie spojenie Pyrenejského polostrova s vnútorným trhom s plynom a umožnenie prístupu polostrova k uzlom so zásobníkmi kvapalného plynu, čo prispeje k ďalšej diverzifikácii plynového portfólia EÚ.

Skladovanie plynu na vnútornom trhu

Potreba a dostupnosť skladovacej kapacity a úloha, akú skladovanie zohráva pri zabezpečení dodávok plynu a energetickej bezpečnosti, sú do veľkej miery podmienené regionálnymi súvislosťami. Takisto sa veľmi líšia prístupy jednotlivých krajín a regiónov k regulácii skladovania.

Podobne sa v rámci EÚ významne odlišujú tarify za prepravu do skladovacích zariadení a z nich: v niektorých prípadoch musia dodávatelia platiť dvakrát, a to pri vtláčaní aj pri čerpaní plynu. Takéto tarifné štruktúry by mohli spôsobiť zníženie záujmu o skladovanie plynu a dokonca (pokiaľ sú tarify neodôvodnene vysoké) stratu konkurencieschopnosti. Preto pri príprave celoeurópskych sieťových predpisov treba venovať pozornosť otázke prepravných taríf s cieľom zabezpečiť rovnaké podmienky pre konkurenčné nástroje flexibility, pričom tarifné štruktúry by mali odrážať náklady.

Treba sa zaoberať aj technologickými aspektmi skladovania s cieľom zabezpečiť, aby sa nové zariadenia na skladovanie a plynárenská infraštruktúra mohli v budúcnosti prispôbiť rôznym druhom plynu vrátane biometánu a obnoviteľných plynov. To by malo následne uľahčiť širšie použitie skladovacích kapacít pre bioplyn, a tým aj prechod k nízkouhlíkovému hospodárstvu. Prevádzkovatelia skladovania sa musia vyrovnávať so znižovaním rozpätia medzi letnou a zimnou cenou plynu, ktoré vedie k nižšej ziskovosti skladovania plynu a spôsobuje, že skladovanie sa stáva citlivým na zvyšovanie cien.

Aby sa mohol v plnej miere využiť úplný potenciál skladovania ako flexibilného nástroja a aby sa zaistilo efektívne využitie infraštruktúry, regulačné orgány by mali umožniť prevádzkovateľom skladovania, aby budovali a poskytovali nové služby voľne obchodovateľné na sekundárnych trhoch a cez hranice a nabádať ich na toto poskytovanie. Takýto vývoj a postupy by nemali viesť k diskriminácii medzi používateľmi skladovania. Konkurencia prevádzkovateľov zaručí, aby sa poskytovatelia služieb a ich zákazníci mohli čo najefektívnejším spôsobom dohodnúť na zmluvných podmienkach odrážajúcich ich potreby. Zárukou skutočnej konkurencie je dôrazné presadzovanie pravidiel hospodárskej súťaže.

Stratégia EÚ týkajúca sa skladovania by tiež mala zahŕňať lepšie prepojenie regionálnych trhov, keďže stále existuje možnosť, že skladovanie využije synergie na vnútornom trhu s energiou. Efektívne využívanie skladovacích priestorov si bude vyžadovať úzku spoluprácu členských štátov na regionálnom základe a konzultácie so susediacimi krajinami. Intenzívnejšia regionálna spolupráca zvýši dôveru, pokiaľ ide o dostupnosť a prístupnosť skladovacích zariadení mimo územia daného členského štátu.

V tejto súvislosti a v súvislosti so spoluprácou medzi členskými štátmi a regiónmi sa zdá, že pridelenie skladovacích a prepravných kapacít v bodoch prepojenia nie je vždy uspokojivo harmonizované, čo by mohlo spôsobiť problémy s preťažením. Pokiaľ ide o skladovaciu a prepravnú kapacitu v prepojovacích bodoch, postupy priradovania by mali umožniť

prevádzkovateľom ich súbežnú rezerváciu a poskytnúť primeraný čas pred vznikom potrieb, čo by malo prispieť k optimalizácii regionálneho využívania skladovania. Komisia nabáda členské štáty na užšiu spoluprácu a konzultácie so susediacimi krajinami v tejto otázke.

Opatrenia:

- Komisia vyzýva členské štáty, aby zabezpečili primeraný fyzický prístup ku skladovaniu vrátane kapacity v prepravnej sieti.
- Komisia nabáda členské štáty, aby úzko spolupracovali so susediacimi krajinami a optimalizovali regionálne využitie skladovania.
- Komisia sa zameriava na optimalizáciu využitia skladovania prostredníctvom dokončenia a úpravy sieťových predpisov, ak je to potrebné.

Optimalizácia úlohy skladovania pri zaručení bezpečnosti dodávok plynu

Zdá sa, že dostupná skladovacia kapacita v EÚ je primeraná, môže však hroziť riziko nutnosti zatvorenia zariadení, pokiaľ bude objem uskladneného plynu naďalej klesať. Vo väčšine prípadov by bolo technicky nemožné opätovne otvoriť skladovaciu kapacitu a každé takéto zatvorenie by bolo trvalé. Uvedené riziko môže byť dôsledkom skutočnosti, -že- trh dostatočne neocenuje výhody bezpečnosti plynu uskladneného pre prípad krízových situácií²⁵. Niektoré členské štáty to riešia tak, že využívajú strategické rezervy a skladovacie povinnosti. Keďže objemy vyčlenené ako strategické rezervy sa trvalo sťahujú z trhu, skladovacia povinnosť si vyžaduje, aby účastníci trhu umiestnili na sklad a držali tam určité minimálne množstvo plynu v určitých obdobiach, predovšetkým v zime²⁶.

V záujme predchádzania zbytočným nákladom na plynárenský systém, ktoré by znížili celkovú konkurencieschopnosť plynu v porovnaní s ostatnými palivami, by sa na tieto náklady mali vzťahovať prísne podmienky podrobne stanovené v regionálnych posudzovaniach rizika, preventívnych akčných plánoch a núdzových plánoch, ako sa navrhuje v revidovanom nariadení o bezpečnosti dodávok²⁷. Členské štáty by mali konkrétne zabezpečiť, aby takéto opatrenia negatívne neovplyvnili schopnosť iných členských štátov zaručiť dodávky plynu spotrebiteľom, ani rozvoj vnútroštátnych trhov s plynom.

V záujme zabezpečenia prístupu všetkých účastníkov trhu v členských štátoch k dostatočným zásobám na regionálnej úrovni sa Komisia bude snažiť odstrániť existujúce prekážky vrátane regulačných prekážok brániacich tomu, aby skladovanie konkurovalo ako nástroj flexibility dodávok, a zabezpečiť využitie plného potenciálu skladovania v súvislosti s regionálnymi preventívnymi akčnými a núdzovými plánmi.

²⁵ Pozri oddiel 5 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

²⁶ Pre podrobnejšie informácie pozri oddiel 6 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

²⁷ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o opatreniach na zaistenie bezpečnosti dodávok plynu a o zrušení nariadenia Rady (EÚ) č. 994/2010.

Opatrenia:

- Komisia vychádza z navrhovanej revízie nariadenia o bezpečnosti dodávok plynu a vyzýva členské štáty, aby optimalizovali efektívnosť a účinnosť využívania skladovania aj v cezhraničnom meradle prostredníctvom regionálnych preventívnych akčných a núdzových plánov.
- Komisia vyzýva členské štáty, aby prijali opatrenia v súvislosti s uvedenými plánmi s cieľom zlepšiť dostupnosť skladovania a jeho prístupnosť na širšej regionálnej úrovni.

3. EURÓPSKA ÚNIA AKO HRÁČ NA MEDZINÁRODNÝCH TRHOCH S LNG

Medzinárodné trhy s LNG čakajú veľké zmeny, ktoré vyplynú zo sprevádzkovania podstatnej skvapalňovacej kapacity v Austrálii a Spojených štátoch amerických v období do roku 2020, ako aj z potenciálu pre významnú budúcu ponuku z iných regiónov vrátane Stredozemia²⁸. Predpokladá sa, že ceny LNG budú v najbližších rokoch nižšie než boli donedávna, a preto je pravdepodobné, že sa zvýši dovoz do EÚ.

Väčší a likvidnejší globálny trh s LNG predstavuje príležitosť pre EÚ. Globalizácia trhu s LNG má však aj dôležitý zahraničnopolitický rozmer: EÚ ako významný dovozca LNG (druhý najväčší po Japonsku) má mimoriadny záujem na podpore voľných, likvidných a transparentných trhov s LNG na celom svete. Európska únia musí v tejto súvislosti úzko spolupracovať s medzinárodnými partnermi a na medzinárodných fórach, aby sa účastníkom trhu nekládli prekážky pri nadviazovaní obchodných vzťahov (napríklad prostredníctvom regionálnych obmedzení) a aby žiadnym spôsobom nebol obmedzovaný voľný obchod – ani v normálnych trhových podmienkach, ani v prípade vonkajších otrasov. Treba aktívne uplatňovať energetické diplomatické nástroje EÚ, ktoré sú opísané v akčnom pláne diplomacie v oblasti energetiky, v záujme dosiahnutia stanoveného cieľa na dvojstrannej a viacstrannej úrovni, ako je uvedené v opatreniach nižšie.

Opatrenia:

- Komisia by mala spoločne s vysokou predstaviteľkou EÚ a podpredsedníčkou Komisie organizovať pravidelné debaty o LNG s Austráliou a naďalej úzko spolupracovať so súčasnými a s potenciálnymi dodávateľmi, medzi ktorých patria Katar, Nigéria, Egypt, Angola, Mozambik, Tanzánia, Izrael, Libanon, Irán, Irak a Líbya. Energetické dialógy na vysokej úrovni s Alžírskom, USA a Kanadou by si mali aj naďalej zachovať prioritný charakter.
- Európska únia by mala úzko spolupracovať s ďalšími veľkými dovozcami LNG, ako je Japonsko, najmä v súvislosti s jeho predsedníctvom v G7 v roku 2016, s Južnou Kóreou, Čínou a Indiou, s Medzinárodnou agentúrou pre energiu a v rámci viacstranných fór s cieľom sledovať spoločné záujmy pri podpore transparentných a likvidných trhov s LNG, ktoré budú odolné voči vonkajším otrasom.

²⁸ Pozri oddiel 2 pracovného dokumentu útvarov Komisie.

- V súvislosti s rozhodnutím o revízii medzivládnych dohôd uverejneným spoločne s týmto oznámením by Komisia mala skontrolovať súlad príslušných medzivládnych dohôd o skvapalnenom zemnom plyne (vrátane dohôd členských štátov s krajinami mimo EÚ) s právom EÚ.

4. UDRŽATEĽNOSŤ A POUŽÍVANIE LNG AKO ALTERNATÍVNEHO PALIVA V DOPRAVE A PRI DODÁVKACH TEPLA A ELEKTRICKEJ ENERGIE

Ako bolo zmienené v úvode, LNG má v niektorých prípadoch potenciál znížiť súčasný vplyv na životné prostredie, napríklad v sektore dopravy, keď nahrádza palivá, ako je napríklad nafta alebo ťažký vykurovací olej. Využitie LNG v nákladných autách a lodnej doprave môže znížiť emisie rôznych znečisťujúcich látok a v prípade lodnej dopravy môže umožniť tomuto sektoru splniť požiadavky na zníženie obsahu síry a dusíka v lodných palivách používaných v oblastiach s reguláciou emisií. V oboch prípadoch sa emisie skleníkových plynov môžu používaním LNG znížiť, najmä ak je zmiešaný so skvapalneným biometánom, za predpokladu, že emisie metánu sú minimalizované (pozri ďalej). Podobné úvahy sa môžu uplatniť aj na používanie LNG v malom meradle na vykurovanie a dodávky elektrickej energie, a EÚ by mala naďalej podporovať rast LNG ako alternatívneho paliva, keď nahrádza konvenčné palivá, ktoré spôsobujú väčšie znečistenie, pričom neuberá miesto obnoviteľným zdrojom energie, v súlade s cieľmi udržateľnosti.

Presné vplyvy na životné prostredie budú závisieť od rôznych faktorov na rôznych miestach dodávateľského reťazca LNG a mali by sa posudzovať jednotlivo. Kľúčovým faktorom je v tejto súvislosti (podobne ako pri potrubiach a používaní zemného plynu vo všeobecnosti) rozsah emisií metánu. Výrobcovia a prevádzkovatelia všetkých zariadení alebo technológií na zásobovanie LNG by sa teda mali zamerať na minimalizáciu týchto emisií, a tým aj celkového vplyvu skleníkových plynov vzniknutých používaním LNG.

Ďalším dôležitým faktorom je dlhodobá dostupnosť nízkouhlíkových alternatív. V mnohých prípadoch môžu byť nákladovo efektívnymi riešeniami obnoviteľné zdroje energie a/alebo energetická efektívnosť. Tieto možnosti by sa mali dôkladne zvážiť pri každom rozhodnutí o infraštruktúre LNG, najmä aby sa predišlo odkázanosti na určitého dodávateľa technológie alebo uviaznutiu aktív. Ďalšie podrobné informácie o uvedených otázkach je možné nájsť v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je sprievodným dokumentom k tomuto oznámeniu.

Opatrenia:

- Komisia vyzýva členské štáty, aby zabezpečili úplné vykonávanie smernice 2014/94/EÚ o alternatívnych palivách vrátane vybudovania čerpacích staníc pre LNG vo všetkých koridoroch TEN-T a v námorných a vo vnútrozemských prístavoch.
- Komisia naďalej pracuje na vytvorení harmonizovaného regulačného a štandardizačného rámca, ktorý podporuje rozvoj používania LNG v lodnej preprave, a to v spolupráci so zainteresovanými stranami okrem iného v rámci Európskeho fóra pre udržateľnú lodnú prepravu.

ZÁVERY

Vytvorenie likvidných a konkurencieschopných trhov, ktoré umožňujú, aby dodávky LNG a ďalšie nové zdroje zásobovania plynom mohli preniknúť na doteraz izolované trhy

a konkurovať na nich, má zásadný význam pri dosahovaní cieľov energetickej únie. Z analýzy Komisie vyplýva, že úplná realizácia hlavných bodov spoločného záujmu, na ktoré poukázali skupiny na vysokej úrovni, povedie k odstráneniu alebo aspoň zmierneniu hlavných slabín zistených v rámci plynových záťažových testov. Je preto životne dôležité, aby sa rýchlo vybudovali chýbajúce infraštruktúrne spojenia a aby sa prijali predbežné opatrenia na podporu likvidných a konkurencieschopných trhov vrátane tých, ktoré umožňujú prístup k LNG a podporujú nové uzly so zásobníkmi kvapalného plynu v regiónoch strednej a juhovýchodnej Európy, Pobaltí, regiónoch juhozápadnej Európy a v Stredozemí.

Ak to umožňujú geologické podmienky, skladovanie zohráva dôležitú úlohu pri vyvážení obvyklých denných a sezónnych výkyvov ponuky a dopytu. Mohla by sa však zlepšiť efektívnosť a účinnosť využívania skladovania na cezhraničnej úrovni členských štátov a na regionálnej úrovni v normálnych trhových podmienkach aj v krízových situáciách. Tejto otázke sa treba venovať v budúcich regionálnych preventívnych akčných a núdzových plánoch v rámci navrhovanej revízie nariadenia o bezpečnosti dodávok.

Opatrenia uvedené v tomto oznámení predstavujú ústredný bod energetickej únie a majú potenciál dosiahnuť cieľ bezpečného a konkurencieschopného trhu s plynom v celej EÚ, budú si však vyžadovať rozhodné opatrenia, najmä na úrovni členských štátov a na regionálnej úrovni. Komisia predloží správu o pokroku, pokiaľ ide o strategické ciele LNG a skladovania predstavené v tomto oznámení, vo svojej výročnej správe o stave energetickej únie a určí prípadné dodatočné potrebné opatrenia.